Het is eerst, alsof er in dat boek iets veranderd werd, of een ruwe hand er het warme hart heeft uitgescheurd, of een lompe voet de bloeiende perkjes heeft platgetrapt, maar de werkelijkheid is dat gijzelf veranderd zijt, en nu dóór den schijn het wezen ziet.

Voor uw kritischen blik vervaagt het jeugd-paradijs als een fata morgana, en de désillusie om het verloren geluk weegt nauwelijks op tegen het trotsch besef, dat ge teniet gedaan hebt hetgeen eens kinds was.

***

Maar God deed u in uw jeugd ook andere boeken ontmoeten, dan de kunstlooze lektuur, die alléén de kinderziel in verrukking brengt.

Er zijn ook schatten bij, die uw trouwe vriendschap waard blijven, en die ge, juist nu, ouder en rijper geworden zijnde, eerst recht in staat zijt op hun waarde te schatten.

Door een verborgen ziele-affiniteit hechten wij in onze jeugd aan dingen, die in zichzelf arm en leeg zijn. We omringen ze met het aureool van onze scheppende fantasie. We kleuren ze met het projektielicht, dat schijnt uit onzen eigen geest.

Maar het omgekeerde van deze verheerlijking heeft ook paats.

We komen in het tijdperk van onze menschelijke onrijpheid ook in aanraking met boeken, die we lazen zonder er de verborgen heerlijkheid van te merken.

Niet uitsluitend van het koninkrijk Gods is de gelijkenis waar, dat de menschen onwetend loopen over een akker, waarin een schat verborgen is.

Er zijn klassieke boeken, die in onze jeugd wel iets aan ons deden, maar waar we den rijkdom zelfs niet van gisten, en waarvan we de heerlijkheid nog moesten ontdekken.

Ik neem als voorbeeld de Camera Obscura van Hildebrand. Niet bepaald een geestelijk, noch ook een positief christelijk, boek, maar toch een kunstwerk, dat ge beschouwen moogt als een geschenk van Gods voorzienigheid, en waarvan gij rein kunt genieten als van een typisch Hollandsch landschap of van een vroolijk-ernstig oud-Hollandsch doek.

Wat heb je eigenlijk als kind aan een mooi natuurtafereel, — wat zie je als kind in een Rembrandt?

Ge merkt alleen een paar frappante dingen, die even ontroeren, en doorleeft de kortstondige sensatie, dat ge voor een majesteit staat, maar het rechte en echte gaat aan de onmondige ziel voorbij.

Eerst later valt de sluier van de verscholen heerlijkheid weg, en leert ge vriendschap sluiten, — nu duurzame vriendschap, — met wat ge eerst om bijkomstige redenen aandacht waard keurdet.

Wat vindt een onrijp mensch in de Camera mooi?

De tocht van Mr Hendrik Johannes Bruis op zekeren brandendheeten Vrijdagachtermiddag naar den koepel van zijn akademievriend, Dr Deluw, en in dit verhaal bijzonderlijk de beschrijving van den woedenden vader, die zijn spartelenden zoon, onder het geroep: „Ik zal die burenplagers wel krijgen", in het turfhok opsluit. Mogelijk heeft het tafereel van het ontvluchte boefje, dat van een boomtak den afreizenden bezoeker zijn studentenscheldnaam „Buikje", naschreeuwt, nog den diepsten indruk gemaakt. Ja, vooral dat laatste is „om te gillen".

En dan heeft de Camera zeker ook het hart van den jongen lezer gestolen door de koddige en zeer gedétailleerde schildering van den drenkeling, Petrus Stastokius Junior, die, als slachtoffer van zijn verliefdheidsgalanterie, overboord gaat en daar ligt, „zijn schoenen nog aan boord, de panden van zijn jas nog zwevende op de golven, zich op zijn handen ophoudende op den bodem des waters, en het beslikte, maar nog altijd bebrilde, gelaat niet dan met moeite boven houdende".

Nog andere „treffende" passages uit de Camera zijn oorzaak geweest, dat de Hollandsche jongen met dit boek een oprechte vriendschap sloot, een vriendschap, die echter met verwaarloozing van de eigenlijke ziel van den literairen vriend gepaard ging.

De schat bleef in den akker verborgen.

***

Maar nu is de kwajongenstijd, waarin de kwaliteit van het boek niet het minst naar zijn vermogen om den lachlust op te wekken, beoordeeld werd, voorbij.

De „leuke" boeken liggen allen in de rommelkast en ze blijven daar begraven in stof en duisternis tot de voddenjood ze voor een kwartje meeneemt, of een nieuwopgroeiend, even speelsch, geslacht ze onder gejuich uit hun graf haalt.

Maar waarom deelde de Camera niet in het lot van een dusdanige oneervolle begrafenis?

Om wat oorzaak bleef de sobere bruine band zijn plaats houden naast de statige deelen van E Voto en bij de allernieuwste snuifjes van Maltzahn, Runo en zijn Hollandsche evenknieën?

Hoe komt het, dat de jeugdvriendschap, die ge met de Camera sloot, niet even onbarmhartig als de vele andere amikale verbonden werd verbroken?

Omdat dit boek iets heeft, dat uw vriendschap waard blijft, een stuk Hollandsch leven, een brok Hollandsche kunst, waarmit de aandachtige ziel altijd weer nieuwe schoonheden put.

Kegge noemde zijn vriend Hildebrand, uit gekheid: „Onsterfelijke", maar wat hij zei was profetie, — de Camera heeft deze grap tot een verblijdende werkelijkheid gemaakt.

En nu komt het er op aan de vriendschap met dit boek tot uw eigen genot en nut (wat hier het zelfde is) te beleven.

Na het vroolijk spel met de leuke verhaaltjes in de Camera, komt nu de ernstige exploitatie van de kunstmijn, die telkens nieuwe goudaderen blootlegt.

Een voorbeeld van zulke kunstontginnerij, door vriendschap bepaald, is een opstel van Carel Scharten in „De Roeping der kunst", getiteld: „Hildebrand, de onsterfelijke, of de geheimen der Camera Obscura".

In de inleiding vraagt hij:

> „Zijn er dan nog geheimen in de Camera Obscura, dat meest geliefde boek onzer letteren, dat elke Hollandsche jongen van veertien jaar kent en niemand onder ons niet verscheidene malen herlezen heeft met altijd versche vreugd?"

Het geheim van dit boek vergelijkt hij met het geheim van verkwikkend water:

> „Waarin ligt het verkwikkende van water? Noch in zijn klaarheid, noch in zijn fonkeling, noch eigenlijk ook in zijn frischheid .... En wat is het bekoringsgeheim der Camera, die, bij nadere beschouwing, lang niet overal zoo klaar is, doch integendeel meermaals gemengd met vreemde bestanddeelen en twijfelachtige smaken? In deze mengeling ligt 'n nieuw geheim weggesloten, het geheim, waarom de geniale schrijver van dit heugelijk boek het bij dat éene liet; het geheim, hoe Hildebrand ... Beets werd; en altijd Beets was geweest, en altijd Hildebrand bleef...."

Na deze onduidelijke zinspeling komt Scharten tot de verklaring van het geheim, ontleend aan de eigen woorden van Beets in de voorrede van de zesde uitgave der Camera:

> „Ik kan de zoo ongemeene gunst, welke dit boek bij mijn landgenooten gevonden heeft, aan niets anders toeschrijven dan daaraan, dat het mijner onbekommerde jeugd, ik weet zelf niet hoe, over het algemeen eenigszins gelukt moet wezen, met waarheid te schetsen, zoodat in mijne kleine tafereelen de Mensch den Mensch, en de Nederlander zijn Vaderland gevonden heeft."

Dát is het zegt Scharten:

> „De oorzaak van de onweerstaanbare bekoorlijkheid der beste stukken uit dit boek ligt in het natuurlijk opgewelde, de tierige levensliefde (en de lust die schrijvend uit te vieren) der onbekommerde jeugd, — gelijk de leschkracht van water dáárin bestaat, dat zijn smaak van alle smaken de eenvoudigste is, de onveranderlijk jonge smaak van wat zóó uit de aarde bront, of van den hemel stroomt."

B. W.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

De Gereformeerde Nederlanders in de Vereenigde Staten en in hoeverre zij hun vierderlei doel bereikt hebben na 75 jaren

door

Dr HENRY BEETS

III.

En hoe staat het met de zaak der Christelijke scholen? Hierop werd veel nadruk gelegd door Ds Van Raalte en Ds Scholte. Toch gelukte het deze leiders niet om veel te doen voor het Lager Onderwijs. Dit liep eigenlijk te Pella en te Holland eerst op zoo goed als eene totale mislukking uit, tengevolge van allerlei eigenaardige Amerikaansche toestanden, die wij hier niet kunnen bespreken. Het volk der Chr. Geref. Kerk hield dit ideaal beter voor oogen, dan dit der Geref. Kerk, hoewel er eene heele lijdensgeschiedenis te doorloopen was met de „Hollandsche Scholen", van de Chr. Geref. gemeenten uitgaande. Het rechte motief werd niet steeds gevoeld en nog staat niet alles schouder aan schouder in den strijd voor de realiseering van dit oude ideaal. Toch is er merkwaardige voortgang. Er zijn op heden niet minder dan 75 Christelijke lagere scholen, hoofdzakelijk door het Chr. Geref. volk onderhouden. Jaarlijks wordt daarvoor 275.000 dollar geofferd. Wat de school-eigendommen betreft, hunne waarde is ons onbekend. In vele plaatsen bouwt ons volk scholen, die klinken als een klok. Als men in aanmerking neemt, dat er geen penning staatssubsidie te bekomen is, dan is deze onderneming zeker eene zaak te noemen, die de idealen van 1846 tracht te verwerkelijken.

En dit is nog veel meer waar betreffende 't Middelbaar en Hooger Onderwijs, dat door beide Hollandsche Kerkengroepen met ijver en beslistheid gedreven wordt. Het Hollandsch deel der Geref. Kerk kan bogen op twee flinke Colleges, Hope College in Holland (Michigan), en Central College, te Pella, in Iowa. Daarenboven bezit de Geref. Kerk „Academies", of inrichtingen voor Middelbaar Onderwijs te Orange City, in Iowa, en te Cedar Grove, in Wisconsin, benevens eene „Academy" in Illionois ten bate van het Oostfriesche element in de Geref. Kerk. De Christelijke Gereformeerden bezitten „Calvin College" in Grand Rapids Michigan; Grundy College te Grundy Center, Iowa, en Western Academy te Hull, Iowa. Daarenboven, grootendeels van Chr. Gereformeerden uitgaande, zijn er „Christian High Schools" (Middelbaar Onderwijs), te Grand Rapids en Holland in Michigan, te Paterson, in New Jersey, en te Chicago, in Illinois. Eene Christelijke Normaalschool, in 1919 te Grand Rapids geopend, moest echter na een worsteling van een jaar worden opgeheven, bezweken onder concurrentie met „Colleges", die Normaal-cursussen trachten te geven.

Protocollen der Londensche Gemeente van 10 November 1569 tot Mei 1571; uitgegeven naar het oorspronkelijk handschrift, berustende in het archief van den Kerkeraad der Hollandsche Gemeente te Londen, in de consistoriekamer van Austin-friars bewaard. De bewerker van dit deel was Dr Kuyper, die zich door de uitgave van à Lasco's werken reeds een eersten rang onder de geschiedvorschers verworven had. De archiefstukken werden zonder aanteekeningen uitgegeven. Slechts worden hier en daar enkele verouderde woorden verklaard. Een alphabetisch Register, dat voor de genealogie van talrijke Nederlandsche geslachten goede diensten kan bewijzen, is aan het slot van het werk toegevoegd.

Toen de belangrijkste stukken uit de archieven der Nederlandsche kerkelijke gemeenten te Londen, Emden, Keulen en Delft door hare zorg het licht hadden gezien, meende de Marnix-Vereeniging haar werk te kunnen besluiten. Het laatste deel was de uitgave der Acta van de Nederlandsche Synoden der zestiende eeuw, verzameld en uitgegeven door F. L. Rutgers, 1889.

De belangstelling in het archief der Hollandsche Gemeente te Londen is echter sedert Dr Kuyper's studie blijven aanhouden Zie o.a. Kerkeraads-Protocollen der Nederduitsche Vluchtelingenkerk te Londen, 1560—1563, bewerkt door A. A. van Schelven, Amsterdam, Johannes Muller, 1921.

5. De Hollandsche Gemeente te Londen in 1570/1. No 8 en 9 van „Voor Drie-Honderd Jaren". Volksbladen ter herinnering aan de schoonste bladzijden uit onze geschiedenis, jaargang 1870. Harderwijk, M. C. Bronsveld.

Nadat van Roomsche zijde het bezielend beginsel van onzen opstand tegen Spanje op ergerlijke wijze miskend was (zie Groen van Prinsterer: Heiligerlee en Ultramontaansche Kritiek) vereenigden in 1869 eenige bekwame en bevoegde mannen zich, om de heerlijke gebeurtenissen, die voor 300 jaren in ons vaderland waren voorgevallen, in het geheugen van ons volk terug te roepen door het schrijven van volksbladen ter herinnering aan het lijden en strijden onzer vaderen in de 16e eeuw. Het waren o.a. de heeren: Prof W. G. Brill, Dr G. D. J. Schotel, H J. van Lummel, Dr L. R. Beijnen, Prof. J. J. van Oosterzee Ds A. van Toorenenbergen, Prof. J. I. Doedes, Dr A. W. Bronsveld, Ds J. J. van Toorenenbergen, Dr A Kuyper e. a.

Dr Kuyper, die reeds in de Tafereelen van ter Haar en Moll de lezers in de Londensche Vluchtelingengemeente had binnengeleid, en die vervolgens uit de oorspronkelijke bescheiden, door de Marnix-Vereeniging uitgegeven, de wederwaardigheden dier gemeente in den loop van 1570 vrij nauwkeurig had leeren kennen, trachtte nu op populaire wijze het leven en streven dier gemeente in dat jaar in vluchtige trekken te schetsen.

> „Het zal onzen lezers niet slechts een gewichtige bladzijde uit de geschiedenis der belangrijkste gemeente onzer Hervorming doen kennen, maar hen tegelijk een blik gunnen in geheel den toestand van de Hervormde gemeenten uit die dagen. Mocht er tevens uit blijken, dat de „Marnix-Vereeniging" werkelijk documenten van blijvende waarde aan het licht brengt, en de deelneming aan haar arbeid er door bevorderd worden, dan zou hiermee een uitkomst verkregen zijn, die aan de bedoeling van dit stukske niet geheel vreemd is. We veroorloven ons daarom de herinnering, dat deze Vereeniging te Utrecht is opgericht met het doel, om achtereenvolgens de belangrijkste handschriften te doen drukken, waaruit het dor geraamte onzer Kerkgeschiedenis tot vleesch en bloed moet komen."

Levendig teekent nu de schrijver den toestand der Londensche gemeente, en hij laat ons gevoelen, hoezeer onze lauwheid van geest door de nooit wijkende volharding onzer vaderen wordt beschaamd.

Aan de Hollandsche Vluchtelingengemeente te Londen werd later tot tweemalen toe een proefschrift gewijd, in 1908 door Dr M. Woudstra en in 1909 door Dr A. A. van Schelven.

Over de Ned. Herv. Gemeente te Londen in de 19e eeuw schreef Dr Van Nes in Stemmen voor Waarheid en Vrede, 1889.

Een afbeelding van haar kerkgebouw (van binnen en van buiten gezien) vindt men opgenomen in Eigen Haard, 1876, blz. 216.

Daarenboven bezitten beide Hollandsche groepen hunne „Seminaries", waarin aanstaande predikanten onderwijs in de godgeleerdheid ontvangen na 't afloopen van „Academy" en „College". Het Westersche Seminarie der Geref. Kerk in Holland, Mich., van 1866 dateerend, rapporteert een jaarlijksch inkomen van 18.000 dollar. Het bezit flinke gebouwen. Het Chr. Geref. Seminarie te Grand Rapids, in het „Calvin College"-gebouw gehuisvest, berekent een jaarlijksch inkomen van 15.000 dollar. Hoevele leerkrachten zich wijden aan de zaak der hoogere opvoeding, hoeveel het inkomen is, en de waarde der betrokken gebouwen, behoeven wij niet in détails op te geven. Maar het een en ander bewijst overvloedig, dat het doel der Pelgrim-Vaders op zeer bemoedigende wijze bereikt werd wat de Hoogere en Middelbare educatie betreft. Een groot en steeds vergrootend getal leerlingen geniet dit onderwijs, een veel hooger percent, naar we meenen, dan de kinderen onzer geloofs- en standgenooten in het Oude Vaderland genieten. Allerlei factoren werken daartoe mede, vooral het ruimer inkomen en de betrekkelijke goedkoopheid van levensonderhoud der studeerenden, en het meer op democratischen voet geschoeide leven in Amerika, dat weinig kent van „standen" en de zoo kostbare „standsophouding".

Doch daarover kan nu niet worden uitgewijd.

De Zending als ideaal — ziedaar de laatste zaak, die we behandelen. Hoe roerend is het te lezen hoe dit belang van Gods Koninkrijk vooral Dr Van Raalte's hart en hoofd vervulde. De kerk waarbij hij zich met de zijnen aansloot in 1849, de „Dutch Reformed Church" der oude kolonisten van Nieuw-Nederland, deed reeds heel veel aan de Missie aleer Van Raalte op 19 November 1846 te New-York afstapte van de „Southerner", die hem herwaarts bracht na een zeereis van 47 dagen van Rotterdam af. Dat goed voorbeeld deed goed volgen. Het reeds brandend vuurtje van Zendingsijver ontving gedurig nieuwe brandstof naarmate het contact met „het Oosten" inniger werd. In „The Banner" van 16 Juni 1921 wees schrijver dezes op het schitterend „missionary record" van Hope College. Niet minder dan 75 zendelingen gradueerden in den loop des tijds van deze inrichting. Tien percent van degenen, die aan „Hope College" einddiploma's behaalden, ging 't zendingsveld in. Reeds dienden deze missionarissen te zamen 758 jaren. In 1914 alléén kozen tien der gegradueerden de zending als hun levenstaak. Van de 1887-klas togen er vier van de zeven naar het een of ander buitenlandsch zendingsveld. Allerwegen vindt men deze arbeiders en arbeidsters op missionaire terreinen, vooral natuurlijk op de verschillende posten der Geref. Kerk, in China, Indië, Japan en Arabië. En niet alleen, dat een groot aantal uitging. Er is kwaliteit zoowel als kwantiteit. Laat ons slechts drie namen noemen: Dr J. Otte, Dr S. M. Zwemer, Dr A. L. Warnshuis. Wel heeft het Hollandsch volk der Geref. Kerk reden om God te danken voor het bereiken van 't ideaal der Pelgrim-Vaders. Temeer daar de bovengenoemde kweekelingen van Hope College lang niet de eenige zendelingen zijn van Gereformeerde kringen en van onze stamgenooten. Er zijn er heel wat die andere kerkengroepen dienen in de Zending in 't buitenland. En daarenboven wordt er door de Geref. Kerk heel wat gedaan, door van huis uit Hollandsche broeders en zusters, in zendingswerk onder de Indianen, en onder de blanke Hooglanders onzer Unie, in Kentucky.

Tegenover wat de Gereformeerden tot zooverre presteerden ten bate der zending, staat de Chr. Geref. Kerk verre ten achter. Daar zijn wel redenen voor. In „The Banner" van 30 Maart 1922, wezen we op de latere aankomst van de meesten der Chr. Gereformeerden, minder rijkdom, minder gestudeerden, veel meer uitgaven voor Lager Onderwijs, en — geheel geen steun, zooals het rijke Oosten bood aan het Westen toen 't nog arm was.

Doch desniettemin, hoewel dit het achterstaan verklaart, en tot op zekere hoogte verontschuldigt, feit is het, dat het getal gegradueerden van Calvin College, die de zending dienen, verre beneden dat van Hope College staat. Toch is er zeer bemoedigende voortgang. Dat blijkt reeds hieruit, dat er veel meer gegeven wordt voor de Chr. Gereformeerde Zending dan vroeger. In 1900 werd er 3.574 dollar gecontribueerd voor de Missie onder de Indianen. Doch in 1921 werd er 64.205.68 dollar voor dat doel gegeven en voor de Chinazending 23.175.65 dollar, een totaal van niet verre van de negentig duizend dollars, of 4.15 dollar per huisgezin in het jaar. Het bovenstaande geeft slechts aan wat bij de Algemeene Zendingscommissie inkwam. Rekende men er nog andere inkomsten voor 't zelfde doel bij, dan bereikte het bedrag zeker dicht bij de vijf dollars per gezin. Daarenboven zijn er heel wat van Chr. Geref. huize, die andere zendingen dienen in allerlei landen, doordat eigen kerk tot vóór 1920 geen zendingsveld in 't buitenland bezat of door andere oorzaken. In elk geval, men tracht ook in de Chr. Geref. Kerk het doel der Vaderen te bereiken, ook mede door het inspireerend voorbeeld der broeders en zusters der Geref. Kerk, wier gaven voor de zending gemiddeld 5 dollar en hooger zijn per lidmaat.

Er zijn allerlei schaduwzijden verbonden aan dat gescheiden leven onzes volks. Dat de eene groep de andere soms opwekt tot heiligen ijver in de dingen des koninkrijks, is echter één goed resultaat der gedeeldheid, doordat het een der ideelen te ijveriger doet nastreven. Doch ook slechts één ervan. Op het gebied van 't onderwijs wordt de gedeeldheid te pijnlijker gevoeld en zij hindert zeer in 't nastreven van het desbetreffend doel der Vaderen. Gelukkig, dat de tweeheid geen schade brengt aan de maatschappelijke welvaart of 't samen wonen als broeders op burgerlijk terrein. Over het algemeen is de relatie tusschen de beide groepen onzer volks veel beter dan vroeger. De tijd sleet de scherpste punten af der oude tegenstellingen tusschen „Dutch Reformed" en „Afgescheiden", zooals men die punten vindt en voelt in de strijdschriften van een vorig geslacht. Doch dat voert tot een ander chapitre en behoort niet tot het doel, dat wij ons voorstelden in het schrijven van het hier gebodene. De „Reformatie"-lezer oordeele nu in „hoeverre de Gereformeerde Nederlanders in de V. S. hun vierderlei doel bereikt hebben na 75 jaren".

PERS-SCHOUW.

Pro memorie.

Mevrouw Katherine Tingley uit Point-Loma in Californië, hoofd van het „Theosofisch Genootschap", heeft ons land de eer aangedaan van een bezoek. 'k Had mijn plan getrouw om alle nieuwe geestelijke stroomingen, even mijn Pers-schouw te laten passeeren, ook aan haar een uitknipseltje wil len wijden. Maar 'k zie, dat ook andere bladen op mijn blauw omlijst stukje vielen. Nu zal ik het maar niet opnemen en trek ik Mevr. Tingley pro memorie uit. Misschien doe ik daardoor nog 't meest recht aan de richting, welke zij vertegenwoordigt.

Alleen nog dit. Als men ergens verdeeldheid wil zien in een kring van geestverwanten, dan moet men bij de theosofen zijn.

En ook dit. Als men ergens buigen moet voor menschelijke autoriteit, dan is dit het geval bij de verschillende theosofische stelsels. Men kan daar de veelvuldig geuite bewering hooren: 't komt niet aan op gelooven, maar op weten. En als gij dan om bewijzen komt, opdat ge kunt weten, zegt men: ja maar, ge moet eerst gelooven, dat ik gelijk heb. O zoo?

Toespraken bij het Avondmaal.

Prof. Dr H. H. Kuyper wijst er in „De Heraut" op, dat men noch in de Roomsche, noch in de Grieksche, noch in de Lutherse, noch in de Engelsch-Episcopaalsche, noch in de Gereformeerde Kerken in het buitenland er aan denkt om toespraken bij Doop of Avondmaal te houden. Gelukkig, zoo zegt hij, raakt het houden van zulke toespraken ook in onze kerken al meer buiten zwang. Bij de Doopsbediening komen ze zoo goed als nergens meer voor.

Hij dringt er op aan om, waar ze nog bestaan, ze ook bij het Avondmaal met tact en voorzichtigheid af te schaffen.

Men verontschuldige de toespraken niet hiermee, dat ze bediening des Woord zouden zijn.

> „De Gereformeerde Kerk scheidt zeker Woord en Sacrament niet. We hebben geen afzonderlijken Doop en geen afzonderlijk Avondmaal, gelijk de Roomsche Kerk. Het Sacrament is altoos een zegel op het Woord en de Sacramentsbediening mag daarom nooit van de bediening des Woords gescheiden worden. Maar de bediening van het Sacrament moet op de bediening van het Woord volgen, niet daarmede vermengd worden, omdat dit aan de werking van het Sacrament schaadt. De bediening van het Woordt geschiedt in het Formulier zelf, waarin de offerande van Christus en hare rijke vrucht aan ons verkondigd wordt. Dat is het „hoorbaar Evangelie". Een afzonderlijke predicatie aan het Formulier vooraf te laten gaan is daarom niet ongeoorloofd, maar nooding is dit niet. Het Formulier zelf biedt de bediening des Woords.
>
> Is die bediening des Woords afgeloopen en komt nu het Sacrament, het zichtbare Evangelie, het teeken en zegel, waardoor God de Heere ons deze genade voor oogen stelt, dan moet deze sacramenteele handeling het middelpunt zijn en daarop alle aandacht worden gevestigd. Onder die sacramenteele handeling wederom een bediening des Woords te laten plaats vinden, is een verwarring van Woord en Sacrament.

't Kan schikken!

Karl May, die dikwijls als schrijver van jongensboeken wordt geroemd, heeft ook een roman geschreven: „Woudroosje of Vervolgingen over de aarde".

„De School met den Bijbel", een Duitsch blad citeerend, zegt ervan:

> In Karl May's roman „Woudroosje of Vervolgingen over de aarde", Onthullingen over de geheimen der Menschelijke Samenleving, in 109 afleveringen met 2612 bladzijden verschenen, worden 2293 menschen gedood. Daarvan werden neergeschoten precies 1000, gescalpeerd 240, vergiftigd of door [illegible]erstikt 219, doodgestoken 130, met de vuist neergev[illegible]el in het water geworpen 16, den hongerdood [illegible]gegeven 8, gerechtelijk ter dood gebracht 4, den krokodillen geofferd 3, opgehangen aan een boom, boven een rivier, waarin krokodillen huisden 3, door vergif tot waanzin gebracht 3, door het openssijden van de huik gedood 2, door ratten opgegeten(!!) 1, de oogen uitgestoken en op een vlot laten wegdrijven 1, levend begraven 1, geworgd 1.
>
> Bovendien werden er als slaven naar Afrika verhandeld 2, door vuistslagen doof gemaakt 23, zwaar lichamelijk letsel toegebracht 12, door geweerslagen mishandeld 12, door trappen mishandeld 30, gekneveld 10, met een dolk gestoken 6, handen afgeslagen 2, vrouwen weggevoerd 4, mannen gemarteld 3, blind gemaakt 3, gekitteld, totdat de slachtoffers krankzinnig werden 2, aan een lichtkroon opgehangen 1, een ernstige zieke in de sneeuw gelegd om hem te laten sterven, een man een gat in het hoofd geboord, een anderen man levend neus en ooren afgesneden en schedelhuid afgetrokken. Dan komen er nog in voor behalve 26 oorvijgen, gevallen van roof en diefstal 11, van lijkroof 8, zelfmoord 6, menschenroof 2, meineed 1, een zeer nauwkeurige beschrijving van een operatie van het graveel, idem behandeling van een gebroken rib, door een goeden vriend „ingetrapt".
>
> Hier nog iets aan toe te voegen, staat gelijk met den indruk weg te nemen. Laat de gevallen en getallen hier slechts spreken!
>
> Dit is de meening der redactie van genoemd blad en wij sluiten ons er geheel bij aan.

Tests.

De „Test" van Karl May moet er wel zeer bijzonder uitzien. Men leest heden veel over „tests" in verband met opvoeding en beroepskeuze. Voor wie het niet recht duidelijk mocht zijn wat men daaronder heeft te verstaan, kan dit artikel uit „De School met den Bijbel" opheldering geven:

> Om geestelijkenn aanleg, geschiktheid voor bepaalde beroepen of functiën te durven constateeren, worden wel dusgenaamde tests of toetsen gebruikt.
>
> De doeltreffendheid van het aanwenden van deugdelijke toetsingen, of tests betwijfelen we geenszins. En als we de intuitieve doorziendheid van sommige opvoeders als een waardevolle gave erkennen en grootelijks waardeeren, bedoelen we volstrekt niet het nut van weloverwogen toetsingen voorbij te zien. Dat ze in rijke afwisseling, als de veelvuldigheid der permutaties van dezelfde elementen, toegepast moeten worden, spreekt wel vanzelf; anders zou de voorbereiding of africhting der individuen er reeds vooraf op gaan toerusten.
>
> Eensdeels moeten de juiste momenten gekozen worden. De thermometer geeft bij de pas ontwaakte niet de normale temperatuur aan. Maar heeft de juiste toetsing op den rechten tijd en onder de geschikte omstandigheden met de onontbeerlijke voorzorgen plaats, dan kan die toetsing of test in betrouwenswaardigheid een steekproef nabij komen. Wie ze toepast zij evenwel niet ontbloot van intuitieve perspicaciteit. Het toetsende opsporen van geestelijke capaciteit en den graad ervan is meer, dan een mechanische handeling. En zoo de wichelroede ondergrondsch water doet vinden, zoo schijnt ze toch niet aan leders handen te kunnen worden toevertrouwd.
>
> Een dergelijke toetsing is wat anders dan wat we een examen noemen, al loopen er bij de gebruikelijke examens ook wel enkele tests onderdoor. 't Geval is denkbaar en het gevaar geenszins denkbeeldig, dat wat de professioneele examens betreft, de toetsingen tot een andere waardeering leiden dan de examens. Examens vergenoegen zich menigmaal met een pluk van aangebonden vruchten. Deswege zijn onderwijzers en opleiders enkele malen, soms in tweeërlei richting, verrast, als hunne geëxamineerde leerlingen met of zonder het keurmerk terugkomen. Daarmede bepleiten we allerminst de wenschelijkheid om de examens dan maar in handen van de onderwijzers te laten. Sommige lezers zullen over onze ongeneigdheid daartoe allicht gebelgd zijn. En 't is best mogelijk, dat er onder hen worden aangetroffen, voortreffelijk genoeg om bij hunne taxatie alle meespraak van sympathie of antipathie, van nog andere gevoelens, van eigen eer en eigenbelang af te wijzen. Doch zij zullen dan, evenals wij, toch wel levendig overtuigd zijn, dat er maar al te veel personen gevonden worden, die aan dat criterium niet beantwoorden. Hoe menigmaal lijden rapportcijfers niet onder de depreciatie van gevoelsinvloeden.
>
> * * *
>
> Indien aan toetsingen waarde gehecht mag worden en het opsporen er van toejuiching verdient, dan mag zeker de hoop gekoesterd worden, dat de voldoende talrijkheid van candidaten voor de opleiding nog eens ruimte moge laten om naar hunne vermoedelijke geschiktheid voor hunne toekomstige professioneele onderwijzerstaak een onderzoek in te stellen en dat in den vervolge te herhalen. Zulk een onderzoek geldt tot hiertoe slechts hunne lichamelijke gesteldheid en zelfs maar aan eenige inrichtingen. Het verdere onderzoek, het eigenlijke, betreft hoofdzakelijk het voorhanden zijn van wat parate kennis, hetwelk zóó overwegend is, dat, indien er al kennelijke blijken van beroepsgeschiktheid aangetroffen zouden worden — uiteraard nog eene zeldzaamheid — deze zelfs geen klein tekort aan parate kennis zouden vergoeden. Aanvankelijk zou intusschen het onderzoek naar professioneele geschiktheden van niet groote waarde zijn. Allengs komen die echter te voorschijn of blijven ze achter. Dan zou selectie te pas kunnen komen naar dergelijke criteria. We hebben allen ervaring opgedaan omtrent gecertificeerde onderwijzers, wier professioneele waarde gering is, zoo ze niet zelfs absoluut ongeschikt zijn en blijven. Het onderwijzer-zijn is werkelijk een beroep. De beroepskeuze, een onderwerp van den dag, faalt ten opzichte van heel wat bedrijven, die kwalijk beroepen zijn, doch stukjes, onderdeelen van beroepen, of louter kostwinningen, waarbij van roeping geen sprake is. Dat geldt echter niet het onderwijsvak. Daar